

HIV-potilaiden pitkäaikaisseuranta – Miten aivot voivat?

11.2.2015 Biomedicum
Terttu Heikinheimo-Connell

Sidonnaisuudet

- HUS neurologian klinikka, HYKS
- Professio – puheenjohtajuus
- Konferenssimatkat Bayer, Orion, Abbvie
- Apurahat evo, Maire Taponen säätiö, Orion research fund

Oppimistavoitteet

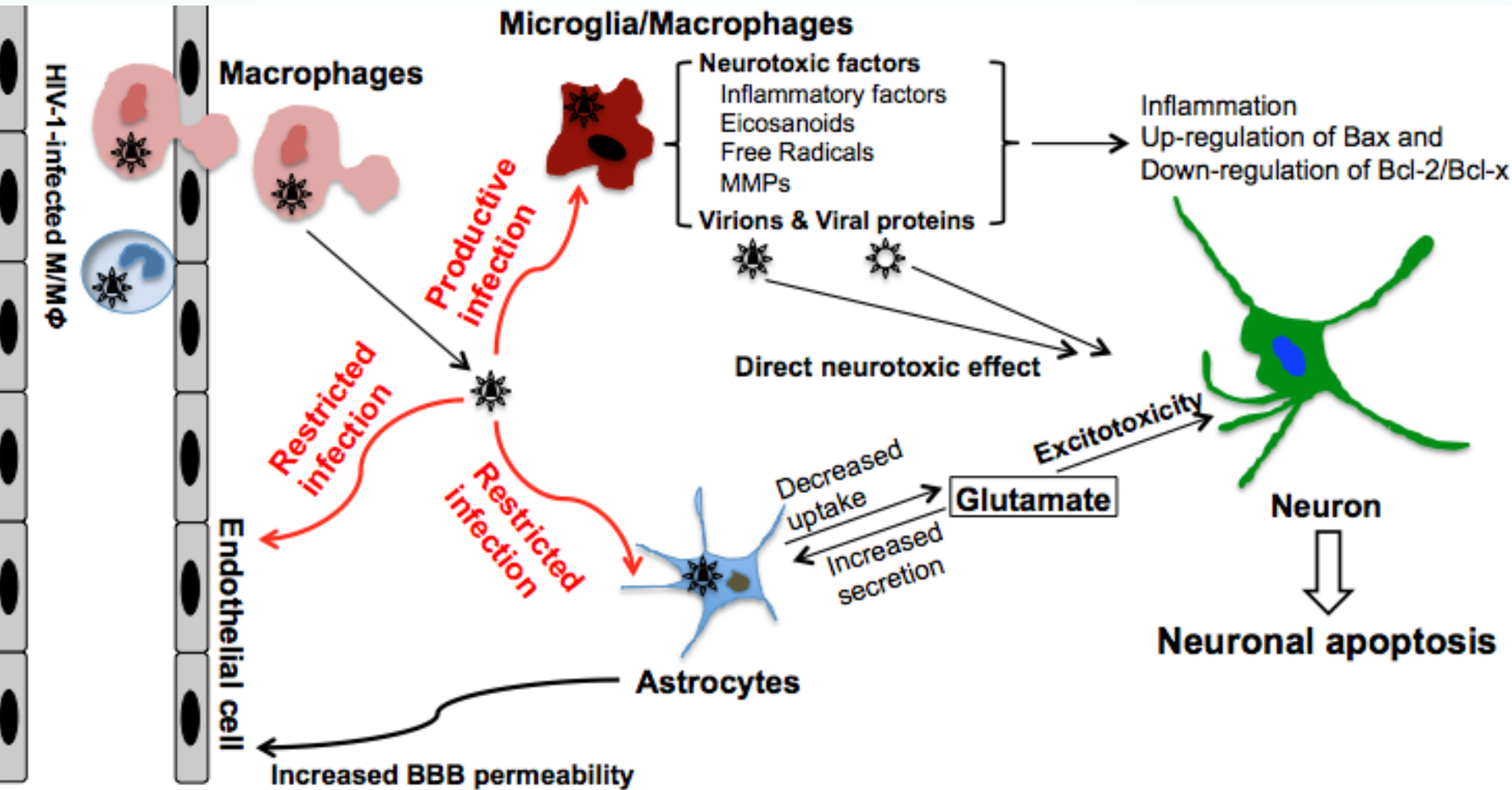
- HIV: meneekö hermot? – tunnetut vaikutukset
- HIV vaikutus keskushermostoon.
- NEUROLONG –tutkimus, suomalaisten HIV-potilaiden seuranta 1980-luvulta vuoteen 2013.

Käsitteitä

- cART(combined antiretroviral therapy) = HAART(highly active antiretroviral therapy).
- NadirCD4 = matalin mitattu CD4-taso
- Neurokognitiiviset oireet
  - HAD = HIV associated dementia
  - HAND = HIV associated neurocognitive disorders, skaala oireettomasta kognitiivisen tutkimuksen löydöksistä dementiaan.

Mitä kirjat kertovat?

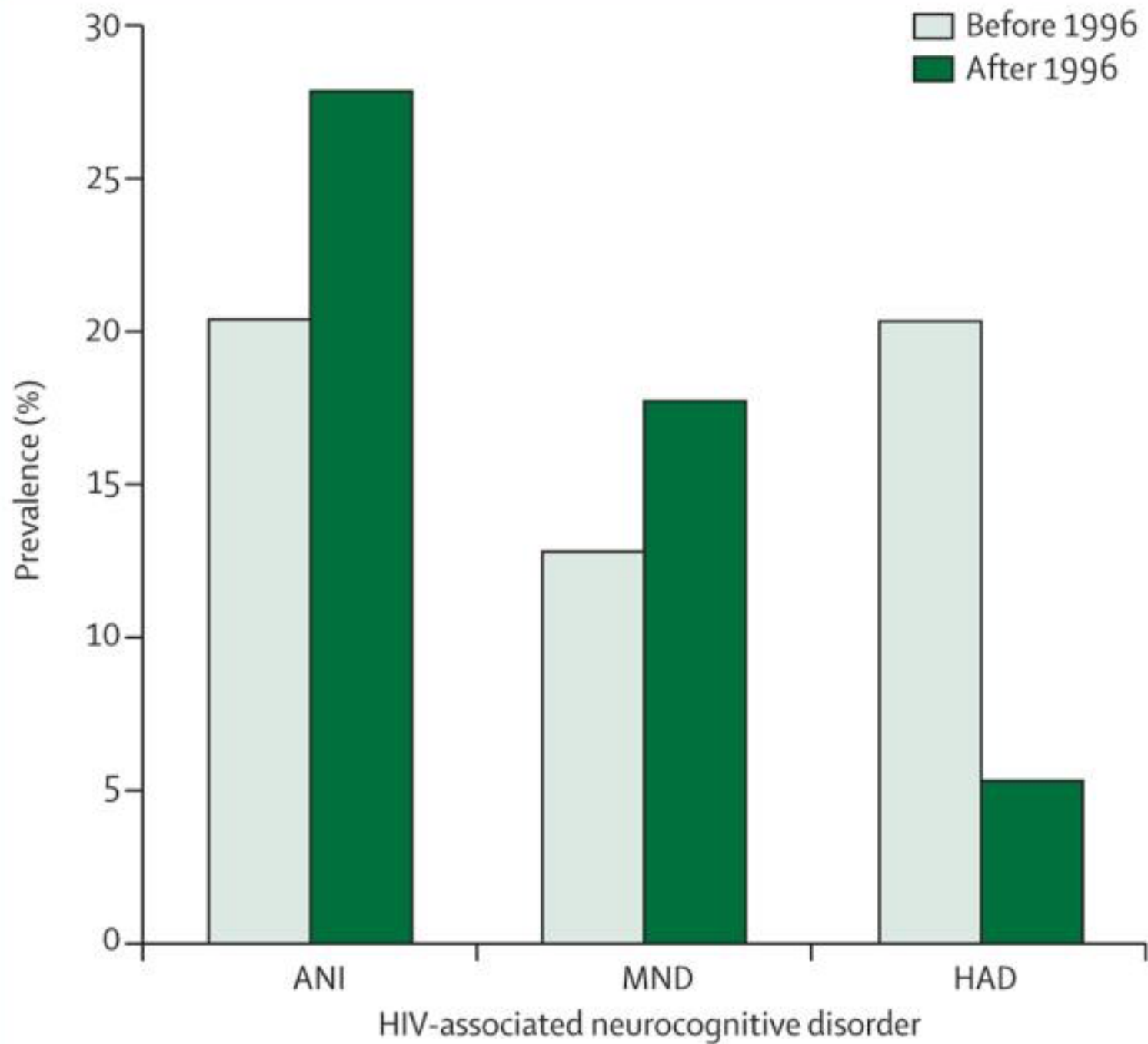

Mitä kirjat kertovat?

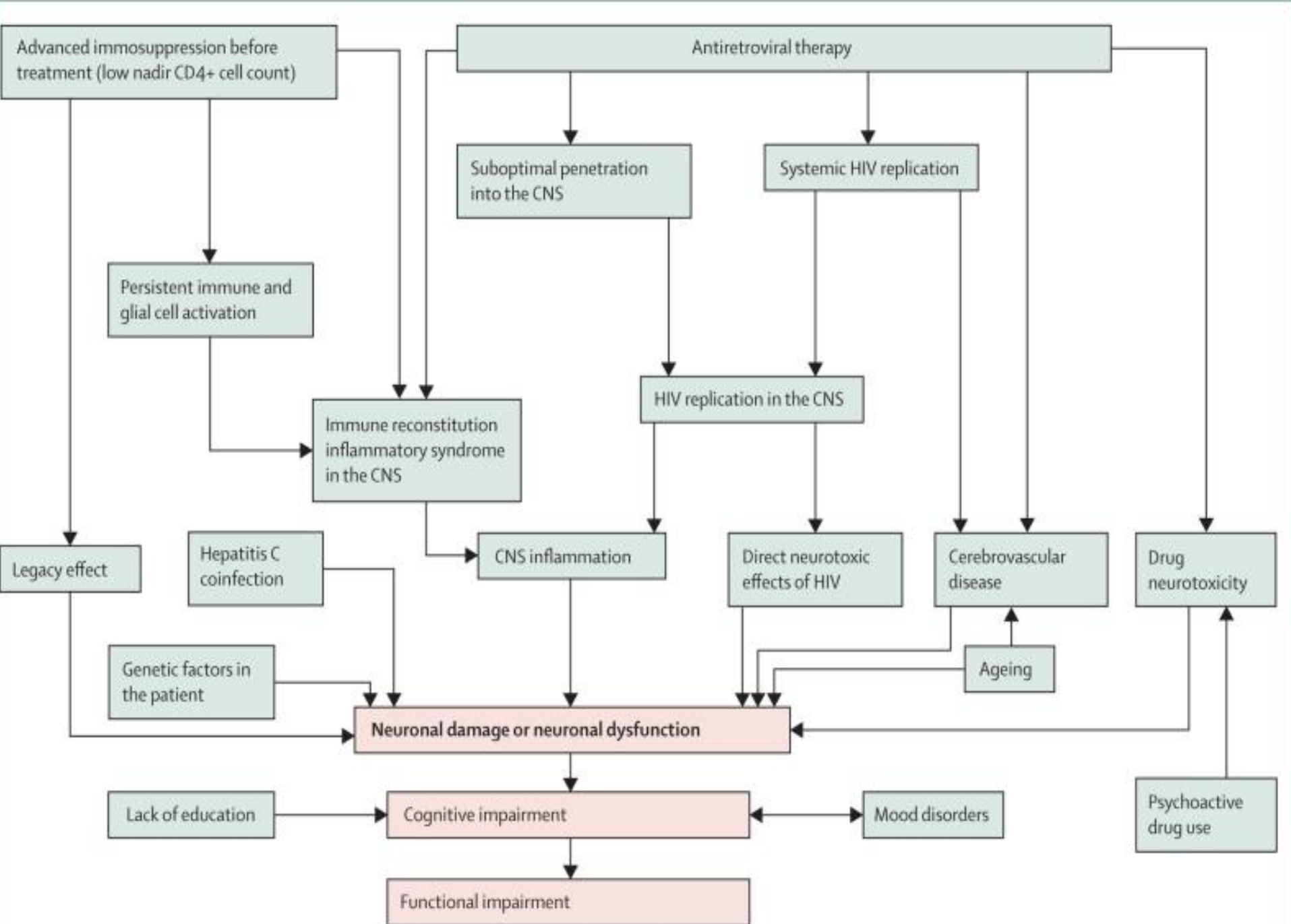
CNS	Nerve	Muscle
Encephalopathy (HAD)	Mononeuritis multiplex	Wasting syndrome
Primary CNS lymphoma	CIDP	Polymyositis
Toxoplasmosis	AIDP (G-BS)	AZT myopathy
Tuberculoma	HIV DSP	Pyomyositis
PML	ART DSP	Cardiomyopathy
CMV encephalitis		
Cryptococcal meningitis		
Myelopathy		
Syphilis		
Stroke (ACA)		

Lehdistökatsaus

- CHARTER (Heaton, Clifford et al. Neurology. 2010;75(23): 2087–2096.)
  - 1555 yhdysvaltalaisista potilasta
  - 52% oli neuropsykologisia oireita
    - HAD harvinainen (2%)
    - Sairauskuorma riskitekijä
    - Matala nadirCD4 riskitekijä
- Katsausartikkeli. (Nightingale, Winsto et al. Lancet Neurology. Volume 13, No. 11, p1139–1151, 2014.)

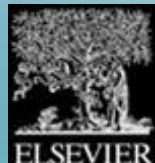
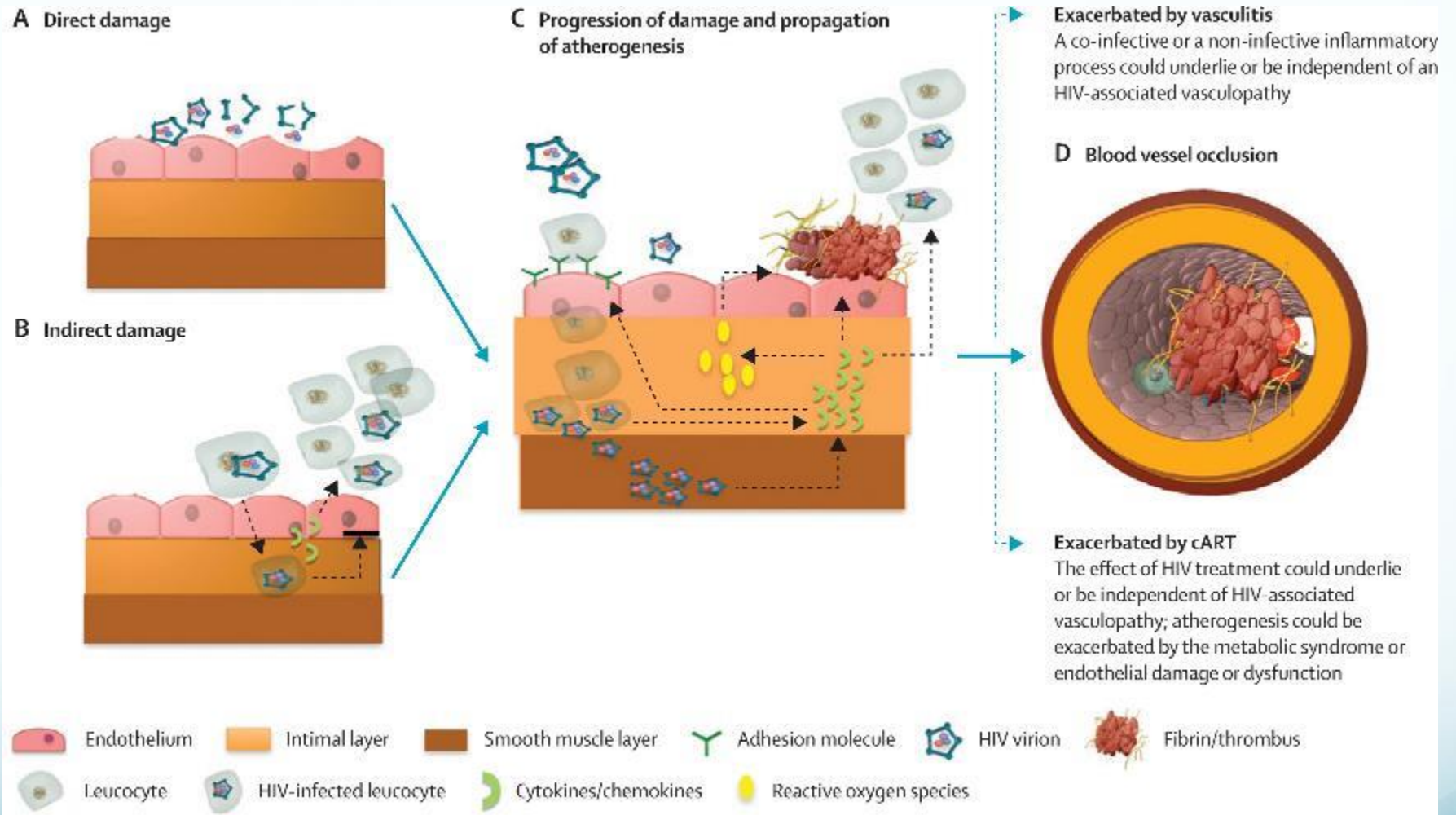

HIV ja Stroke

- Etenkin iskeemiset aivoverenkierronhäiriöt lisääntyneet HIV-positiivisilla (Benjamin et al. Lancet Neurol 2012;11(10):878-90)
  - Merkittävä riskitekijä nuorilla potilailla

Figure 2

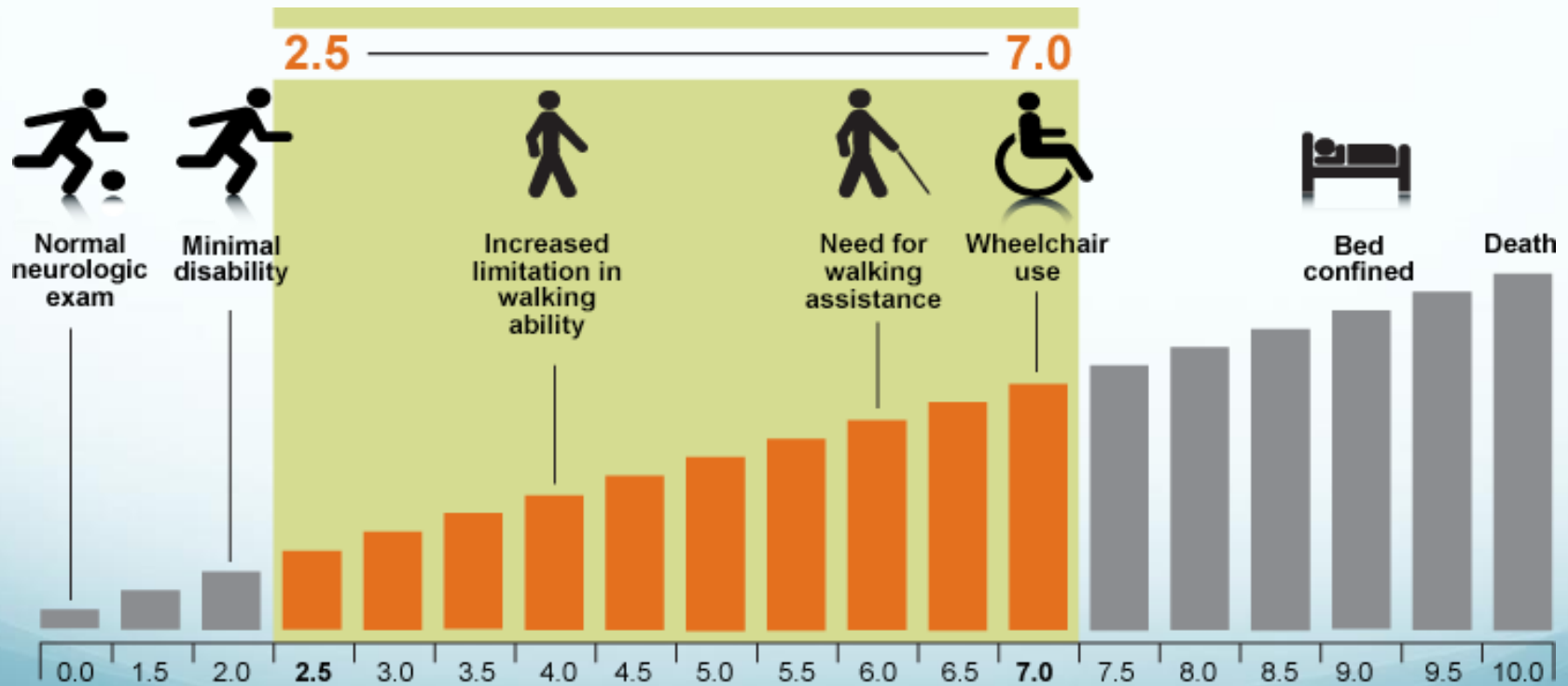
Mitä ennustat

- Suomalaisen Neurolong - tutkimuksen potilailla, jotka ovat olleet HIV-positiivisia yli 25 vuotta, on runsaasti
  - HAND eli kognitiivisia oireita
  - Polyneuropatiaa
  - Iskeemiset aivoverenkierron häiriöt
  - Kaikkia edellä olevia

Neurologi potilaat 1986-1990

- Tapaus-verrokki-tutkimus Aurorassa. 200 potilasta, joista 85 mukaan tutkimukseen (seurannassa 80). Verrokkeja mm HIV-tukikeskuksesta.
- Aivojen kuvantaminen, neurologinen ja neuropsykologinen tutkimus. Laboratoriotutkimukset.
- Poissulkukriteerit
  - Keskushermosto-oireet
  - Alkoholismi
  - Oppimisvaikeudet
  - kieltäytyminen

- EDSS = Expanded disability status scale

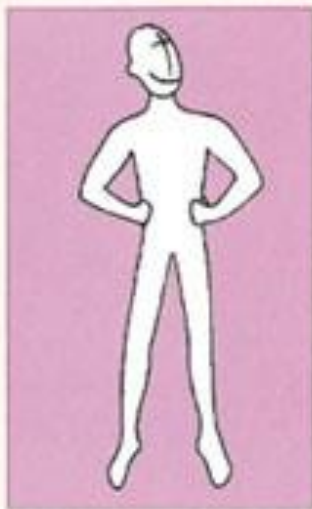

Patient criteria in clinical trials included the ability to complete two trials of the 25-foot walk in 8-45 seconds.^{2,3}

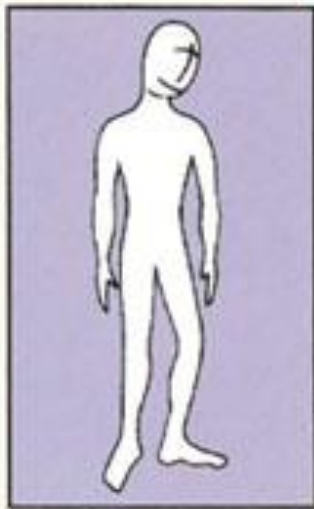
FSS = Fatigue Severity Scale

- > 36 pistettä tulkitaan fatiikiksi, maks 63 pistettä.

How tired have you felt over the last week?

Not at all tired

A little bit
tired

Somewhat
tired

Moderately
tired

Extremely
tired

Neuropsykologinen tutkimus

- Samat tutkimukset tehtiin kaikkina kolmena ajankohtana.
- Osia Wechsler Memory Scale –Revised (**WMS-R**) tutkimuksesta ja Wechsler Adult Intelligence Scale (**WAIS**) tutkimuksesta.
- Visuaalinen ja kielellinen päättelykyky, nopeus, joustavuus, keskittymiskyky, häiriöalttius, episodittainen muisti.

Neurolog 1997, 2013

- 1997
  - 23 potilasta
    - 47 menehtynyt
    - 7 ei yhteyttä
    - 3 kieltäytyi
  - Kaikki miehiä
- 2013
  - 17 potilasta pitkätaiseurannassa
  - tapaus-verrokitutkimuksessa 19 potilasta ja 15 verrokkia.

Potilaat 2013

Charasteristic (unit)	Median	Range
Age / years	58.7	46-75
HIV-infection ^a / years n=16	28	23-31
HIV-diagnosis ^b / years	27	23-30
CD4 at diagnosis ^c / cells/mm ³ n=15	610	29-870
nadir CD4 / cells/mm ³	168	4-408
ARV / years	19	9-24
cART / years	13	5-17
BMI / kg/m ²	23.4	17.5-34.3
EDSS	2.0	1.0-4.0
FSS	32	9-63

Neurolog yleistä

- Verenpainetautia viidellä (29%).
- Diabetes kahdella.
- 7(41%) potilasta tupakoi, yksi satunnaista marihuanaa. Kukaan ei käyttänyt kovia huumeita.
- MRI: minimaalista aivojen atrofiaa, ikäriippuvaista.
- Ei C-hepatiittia.
- Koulutus

Neurolong 2013, kognitio

Year of examination	1986-90	1997	2013	Manova*	
	mean (sd)*	mean (sd)	mean (sd)	F	p value
Cognitive function					
Memory				1.920	0.172
WMS Logical memory	11.9 (2.1)	13.8 (2.5)	10.0 (2.6)	-	-
List learning	57.9 (6.2)	61.9 (5.4)	57.3 (7.4)	-	-
Reasoning				0.895	0.496
WAIS Similarities	21.9 (1.7)	21.3 (1.8)	20.9 (2.0)	-	-
WAIS Block Design	40.9 (6.5)	41.5 (5.3)	37.9 (6.1)	-	-
Executive function				0.330	0.953
Trail-Making B	85.3 (21.5)	99.4 (29.8)	105.9 (27.2)	-	-
Stroop Interference test (time)	104.2 (24.8)	99.2 (22.6)	115.5 (34.8)	-	-
Speed of performance				1.221	0.353
WAIS Digit Symbol	59.3 (11.0)	55.4 (16.8)	48.9 (12.7)	-	-
Stroop Naming (time)	55.4 (11.6)	57.0 (11.4)	67.4 (15.7)	-	-

* raw scores, **age is used as a covariate in statistical analyses .

Ikä, koulutus sekä itse-arvioitu alkoholin kulutus ja mieliala (BDI*)

- 1. tutkimuksessa kaikki em.muuttajat olivat verrannollisia HIV+ ja verrokki-ryhmissä.
- 1.tutk. vs. 2013 tutkimus alkoholi ja mieliala:
  - itsearvioitu alkoholinkulutus laski HIV + ryhmässä merkitsevästi ($p < 0.021$), verrokki ryhmässä ei muutosta
  - Mielialassa ei havaittu muutosta kummassakaan ryhmässä

Kognitiivinen suoriutuminen

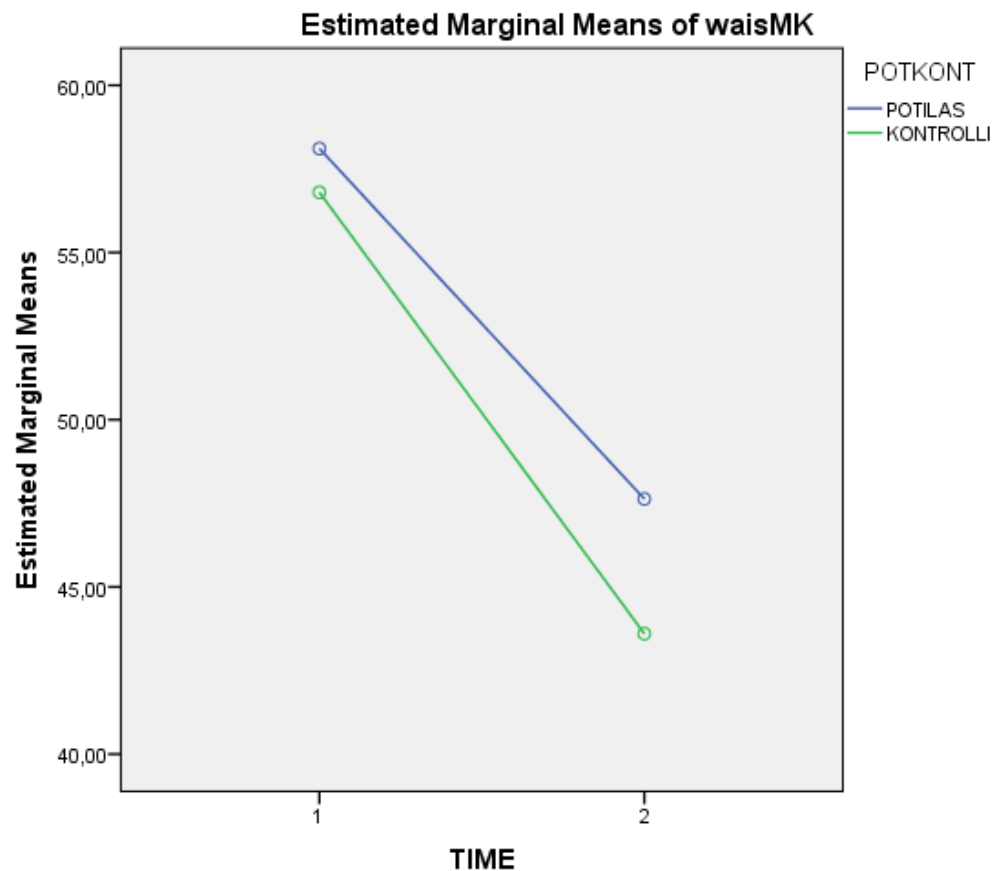
- 1986-1990: ryhmät verrannollisia.
- **HIV+ ryhmän** suoriutumisen heikkenee merkitsevästi nopeutta, joustavuutta sekä episodista muistia edellyttävissä suorituksissa, mutta ei päättelysuorituksissa.
- **Verrokkien** suoriutumisen heikkenee merkitsevästi nopeutta, joustavuutta, episodista muistia sekä joustavaa päättelyä edellyttävissä suorituksissa, mutta ei kielellisessä päättelyssä.
- **Molemmissa ryhmissä** kognitiivisen suoriutumisen muutos laadultaan varsin samanlaista ja laadullisesti vastaa normaaliin ikääntymiseen liittyvää toimintojen heikentymistä.

TULKINTA: Molempien ryhmien samankaltainen kognitiivisen suoriutumisen heikkeneminen sopii normaaliin ikääntymiseen

Visuomotorinen nopeus (WAIS-MK) heikkenee kummassakin ryhmässä 1.tutkimuksen ja v.2013 tutkimuksen välillä ($p < 0.0001$)

Ryhmien välinen muutos on samanlainen (Anova $p = 0.397$)

Heikkeneminen selittyy normaalilla ikään liittyvällä nopeuden heikkenemisellä

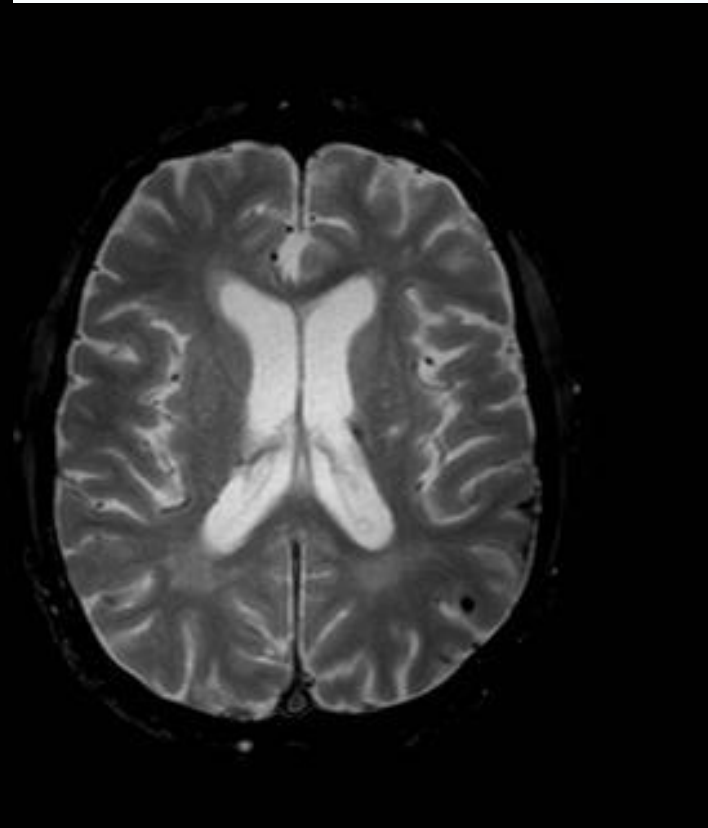
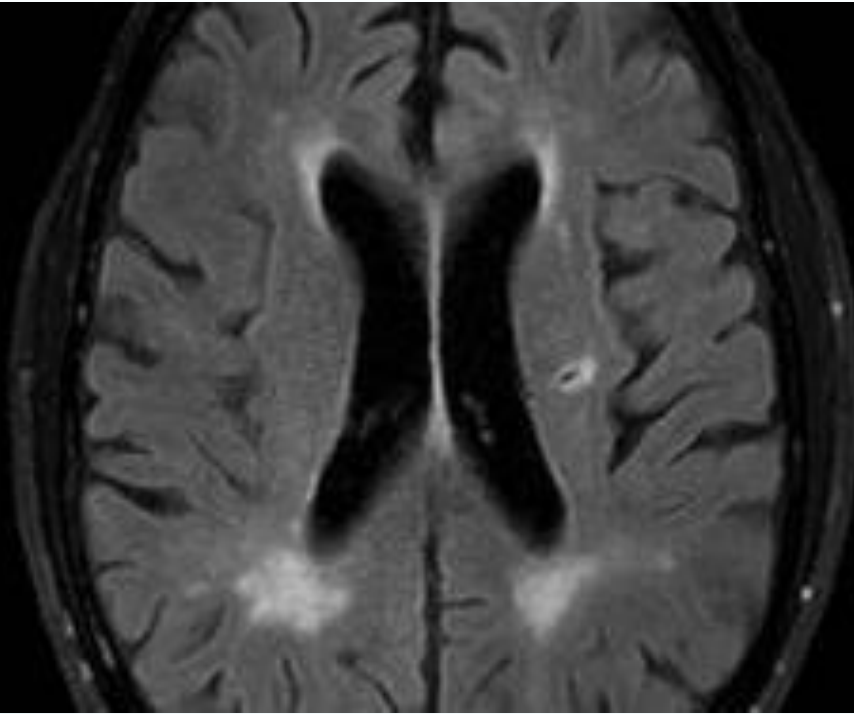

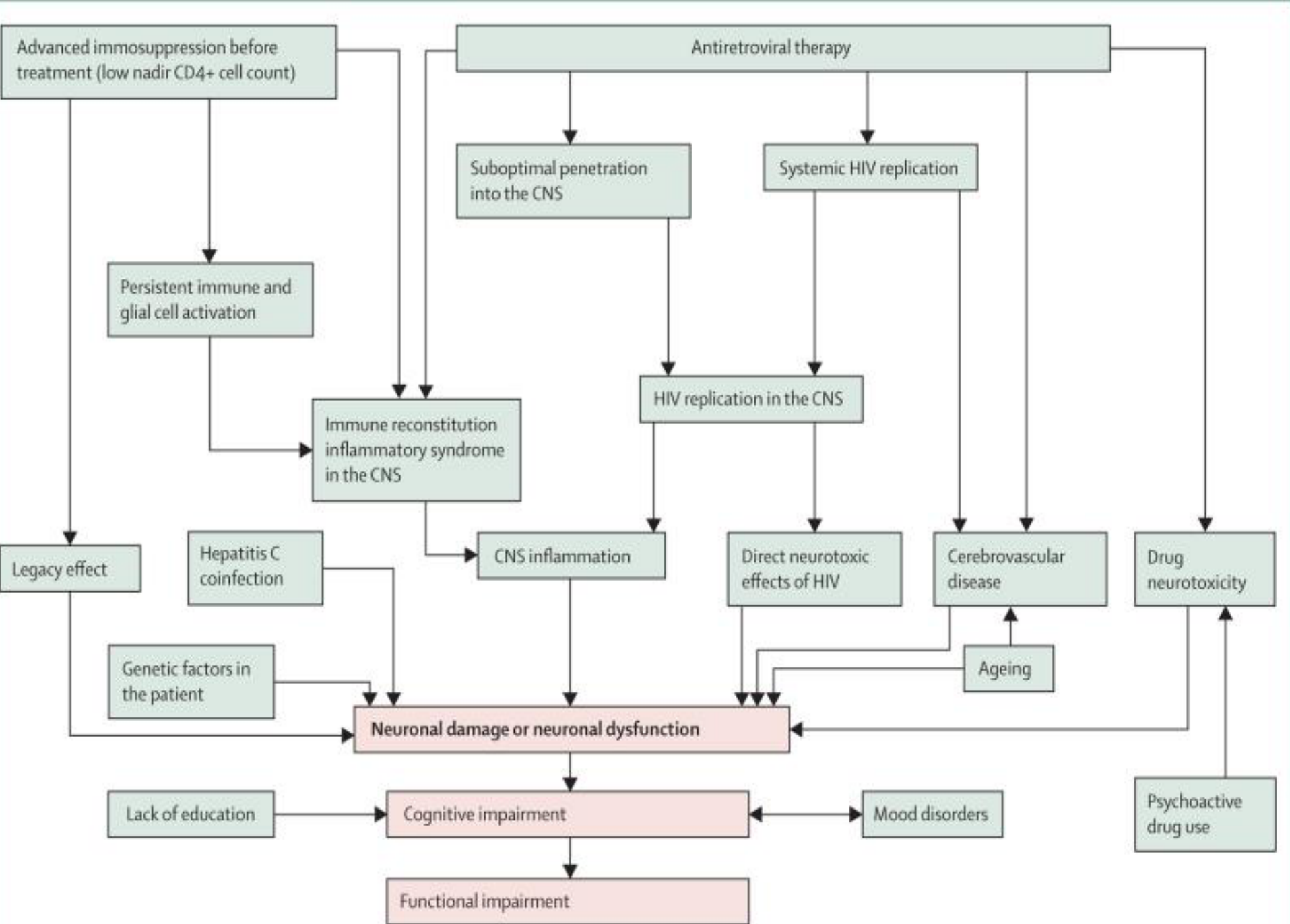
Neurolong 2013 neurologiaa

- 6 (35%) potilaalla perifeerinen sensorinen neuropatia
- 1 potilaalla ekstrapyramidaali-oireita
- 3 potilaalla oli MRI tutkimuksessa aivoinfarktin jälki, yhdellä potilaalla mikrohemorrhagian jälki.
  - Yhdelläkään näistä potilaista ei esitiedoissa tai anamneesissa aivoverenkierronhäiriöön viittaavaa.

Vaskulaarisen degeneraation löydöksiä HIV+ potilaalla

Yhteenveto

- HIV-potilaiden n 25 vuoden pitkäaikaisseurannassa ei ole kehittynyt HIV:n aiheuttamaan neurokognitiiviseen oireistoon viittaavaa.
- Polyneuropatia oli yleisin neurologinen löydös.
- Puolella potilaista oli fatiikkia.
- MRI seurannassa oli normaaliin ikääntymiseen sopivaa vähäistä atrofiaa.
  - 3 potilaalla oli kliinisesti oireettomia aivoverenkierron häiriöitä.

Kiitos!

Matti Ristola
Erja Poutiainen
Oili Salonen
Outi Debnam
Irina Elovaara

